

Hased ve kurtuluş

Dördüncü Düstur: Ehl-i kin ve adâvet hem nefesine hem mü'min kardeşine hem rahmet-i İlahiyeye zulmeder, tecavüz eder. Çünkü kin ve adâvet ile nefisini bir azab-ı elîmde bırakır. Hasmina gelen nimetlerden azabı ve korkusundan gelen elemi nefesine çektirir, nefesine zulmeder. Eğer adâvet hasedden gelse o bütün bütün azaptır. Çünkü hased evvela hâsidi ezer, mahveder, yandırır. Mahsud hakkında zararı ya azdır veya yoktur.

Hasedin çaresi: Hâsid adam, hased ettiği şeylerin âkıbetini düşünsün. Tâ anlasın ki rakibinde olan dünyevî hüsün ve kuvvet ve mertebe ve servet; fânidir, muvakkattır. Faydası az, zahmeti çoktur. Eğer uhrevî meziyetler ise zaten onlarda hased olamaz. Eğer onlarda dahi hased yapsa ya kendisi riyakârdır, âhîret malını dünyada mahvetmek ister veyahut mahsudu riyakâr zanneder, haksızlık eder, zulmeder.

Hem ona gelen musibetlerden memnun ve nimetlerden mahzun olup kader ve rahmet-i İlahiyeye, onun hakkında ettiği iyiliklerden küsüyor. Âdeti kaderi tenkit ve rahmete itiraz ediyor. Kaderi tenkit eden başını örse vurur, kırar. Rahmete itiraz eden, rahmetten mahrum kalır.

Acaba, bir gün adâvete değmeyen bir şeye, bir sene kin ve adâvetle mukabele etmeyi hangi insaf kabul eder, bozulmamış hangi vicdana sığar? Halbuki mü'min kardeşinden sana gelen bir fenalığı, bütün bütün ona verip onu mahkûm edemezsin.

Çünkü evvela, kaderin onda bir hissesi var. Onu çıkarıp o kader ve kaza hissesine karşı rıza ile mukabele etmek gerektir.

Sâniyen, nefis ve şeytanın hissesini de ayırıp o adama adâvet değil belki nefesine mağlup olduğundan acımak ve nedamet edeceğini beklemek.

Sâlisen, sen kendi nefsinde görmediğin veya görmek istemediğin kusurunu gör; bir hisse de ona ver.

Sonra bâki kalan küçük bir hisseye karşı en selâmetli ve en çabuk hasmını mağlup edecek af ve safh ile ve ulüvv-ü cenablıkla mukabele etsen, zulümden ve zarardan kurtulursun.

Yoksa sarhoş ve divane olan ve şişeleri ve buz parçalarını elmas fiyatıyla alan cevherci bir Yahudi gibi beş paraya değmeyen fâni, zâil, muvakkat, ehemmiyetsiz umûr-u dünyeviyeye; güya ebedî dünyada durup ebedî beraber kalacak gibi şedit bir hırs ile ve daimî bir kin ile mütemadiyen bir adâvetle mukabele etmek, sîga-i mübalağa ile bir zalûmiyettir veya bir sarhoşluktur ve bir nevi divaneliktir.

İşte hayat-ı şahsiyece bu derece muzır olan adâvete ve fikr-i intikama –eğer şahsını

seversen- yol verme ki kalbine girsin. Eğer kalbine girmiş ise onun sözünü dinleme. Bak, hakikatbîn olan Hâfız-ı Şirazî'yi dinle:

دُنْيَا نَهْ مَتَاعِيسْتِي كِه اَرَزْدَ بِنَزَاعِي

Yani “Dünya öyle bir meta değil ki bir nizâyâ değsin.” Çünkü fâni ve geçici olduğundan kıymetsizdir. Koca dünya böyle ise dünyanın cüz'î işleri ne kadar ehemmiyetsiz olduğunu anlarsın! Hem demiş:

اَسَايشِ دُو گَيْتِي تَفْسِيرِ اَيْنِ دُو حَرْفَسْتِ

بَادُوسْتَانِ مُرُوتِ بَادُشْمَانِ مُدَارَا

Yani “İki cihanın rahat ve selâmetini iki harf tefsir eder, kazandırır: Dostlarına karşı mürüvvetkârane muaşeret ve düşmanlarına sulhkârane muamele etmektir.”

Eğer dersin: “İhtiyar benim elimde değil, fitratımda adâvet var. Hem damarıma dokundurmuşlar, vazgeçemiyorum.”

Elcevap: Sû-i hulk ve fena haslet eseri gösterilmezse ve gıybet gibi şeylerle ve muktezasıyla amel edilmezse, kusurunu da anlasa zarar vermez. Madem ihtiyar senin elinde değil, vazgeçemiyorsun. Senin manevî bir nedamet, gizli bir tövbe ve zımnî bir istiğfar hükmünde olan kusurunu bilmen ve o haslette haksız olduğunu anlamın, onun şerrinden seni kurtarır. Zaten bu mektubun bu mebhasını yazdık tâ bu manevî istiğfarı temin etsin; haksızlığı hak bilmesin, haklı hasmını haksızlıkla teşhir etmesin.

Cây-ı dikkat bir hâdise: Bir zaman, bu garazkârane tarafgirlik neticesi olarak gördüm ki: Mütedeyyin bir ehl-i ilim, fikr-i siyasîsine muhalif bir âlim-i salihî, tekfir derecesinde tezyif etti. Ve kendi fikrinde olan bir münafiği, hürmetkârane medhetti. İşte siyasetin bu fena

neticelerinden ürktüm **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَ السِّيَاسَةِ** dedim, o zamandan beri hayat-ı siyasiyeden çekildim.